

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva dne

Zápis z 12. zasedání, 15. května 2025

Dne 15. května 2025 se na Ministerstvu spravedlnosti („MSp“) konalo 12. zasedání Kolegia expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a provádění Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen po řadě „Kolegium“, „Soud“ a „Úmluva“), poradního orgánu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem.

(...)

VESELÝ PROTI ČESKÉ REPUBLICE (VÝŠE NÁHRADY ZA ÚJMU NA ZDRAVÍ A NÁKLADY ŘÍZENÍ)

Zástupkyně KVZ E. PETROVÁ nejprve přiblížila podstatu rozsudku, který se týkal výše náhrady nemajetkové újmy způsobené lékařským zákrokem v roce 2013, který nebyl proveden *lege artis*. Soud v tomto případě shledal porušení článku 8 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy přiznaly stěžovateli náhradu výrazně nižší, než je minimální výše náhrady, kterou Soud v obdobných případech obecně přiznává. Tento nepoměr byl navíc prohlouben tím, že stěžovatel musel uhradit nemocnici náklady dovolacího řízení ve výši dvou třetin přiznaného odškodnění. Fakticky mu tak zbylo asi 5 500,- Kč.

Z konzultací s dotčenými orgány vyplynulo, že za účelem výkonu rozsudku není třeba změna platné právní úpravy ani rozhodovací praxe soudů. Věc se týká právní úpravy, která byla s účinností od 1. ledna 2014 nahrazena novým občanským zákoníkem. Ten pro odčinění bolesti a ztížení společenského uplatnění zavedl pravidlo plné náhrady a „zásad slušnosti“. Odpovědnost za spravedlivé rozhodnutí neleží na znalcích, ale na soudcích, kteří by měli vždy zohlednit konkrétní okolnosti případu. K tomu jim napomáhá i Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví („Metodika“), byť jde o nástroj, který není právně závazný. K výkonu rozsudku tedy postačí důsledná a ústavně-konformní aplikace stávající právní úpravy.

Soud se také pozastavil nad tím, že ačkoli byl stěžovatel u nižších soudů osvobozen od soudních poplatků, Nejvyšší soud mu přesto uložil povinnost uhradit nemocnici náklady dovolacího řízení ve výši dvou třetin přiznaného odškodnění. Tím došlo k dalšímu prohloubení nepoměru mezi vzniklou újmou a přiznanou náhradou. Podle konzultací s dotčenými orgány však stávající právní úprava poskytuje soudům dostatečný prostor pro spravedlivé rozhodování o nákladech řízení, a proto výkon rozsudku nevyžaduje legislativní změny.

Zástupce KVOP V. A. SCHORM vyjádřil pochybnosti týkající se Metodiky, zejména pokud jde o okolnosti jejího vzniku a osob, které se na jejím zpracování podílely. Připomněl nutnost její aktualizace. Zároveň vyjádřil obavy ohledně toho, kdo by měl být k aktualizaci příslušný. Pozastavil se nad mandátem Stálé konference k odčinění újem na životě a zdraví v tomto směru („Stálá konference“).

Vládní zmocněnec P. KONŮPKA podotkl, že je rolí soudů, aby v konkrétních případech rozhodovaly spravedlivě. Zároveň uvedl, že je třeba zvážit, zda by Stálá konference nebo obdobný orgán nemohly být užitečným nástrojem k zprehlednění situace ohledně zmíněné metodiky.

Zástupkyně legislativního odboru MSp K. TACHECÍ vyzdvihla, že Metodika má pouze doporučující povahu a po přijetí nové právní úpravy usnadnila soudům přijmout změnu koncepce stanovování výše náhrady újmy na zdraví. Těžiště rozhodování ohledně výše náhrady újmy na zdraví zůstává v rukou soudů, které by měly spravedlivě uvážit okolnosti jednotlivých případů. Z dosavadních dat vyplývá, že soudy aplikují novou právní úpravu veskrze správně, k čemuž jim pomáhá i Metodika.

Zástupkyně KVZ E. PETROVÁ uzavřela, že si je vědoma výtek směřujících k procesu vzniku Metodiky, nicméně zdůraznila, že se v průběhu let ukázalo jako zásadní především individuální uvážení soudů při rozhodování o výši náhrady nemajetkové újmy. Případ Veselý byl důsledkem selhání

tehdejšího systému, který však bylo nahrazen novou právní úpravou. Upozornila rovněž, že délka řízení, byť nebyla předmětem posouzení Soudu, celkový dojem spravedlivosti nepříznivě ovlivnila.

Závěry:

Kolegium dospělo k závěru, že výkon rozsudku nevyžaduje změnu právní úpravy: nevyhovující právní úprava náhrady škody za újmu na zdraví byla nahrazena novým občanským zákoníkem a stávající znění občanského soudního řádu umožňuje, aby soudy při rozhodování o nákladech řízení zohledňovaly povahu řízení, aby celková částka přiznaná poškozenému byla spravedlivá a přiměřená. K výkonu rozsudku postačí důsledné uplatňování zásad plynoucích z rozsudku při aplikaci stávající úpravy a pokračování v šíření povědomí o rozsudku mezi soudci působícími v civilních senátech jednotlivých soudů.